

Informatiepakket

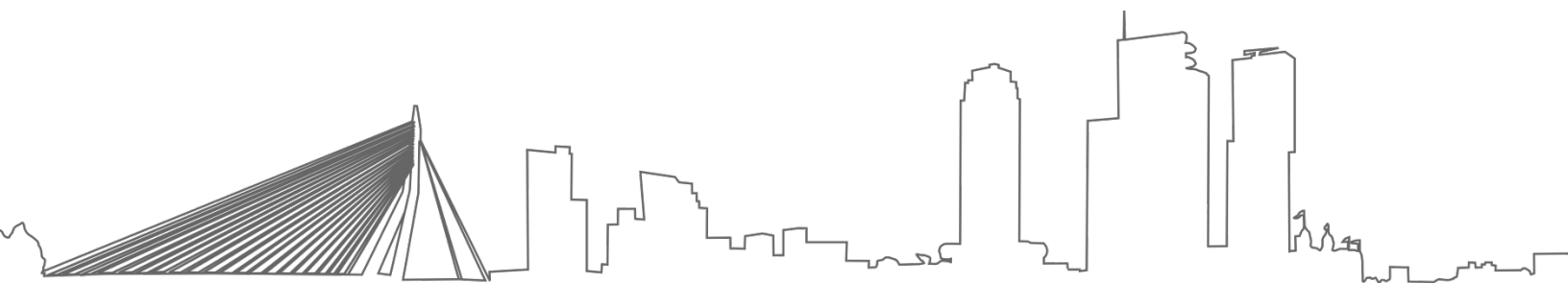

Erasmus Universiteit Rotterdam

TU Delft

Stadsontwikkeling Rotterdam

Versie Juli 2011

Inhoudsopgave

Profiel Master City Developer	3
Waarom deze opleiding?.....	3
Kernkwaliteiten van de opleiding.....	4
Doelgroep van de opleiding	5
Organisatie en bundeling van kennis	6
Docenten	6
Kwaliteitsborging.....	7
Aanmelden, selectie en toelating.....	7
Te behalen titel.....	9
Praktische opzet van de opleiding.....	9
(School)Vakanties	10
Tentamens.....	10
Voertaal	10
Didactische opzet	11
De kosten.....	11
Volledige opleiding volgen verplicht	12
Programma-opbouw	12
Semester 1 De context van gebiedsontwikkeling.....	14
Semester 2 Gebiedsgerichte strategie- en planvorming.....	15
Semester 3 Toepassing en reflectie.....	16
Semester 4 Scriptie.....	17
Referentieprojecten	17
Contactgegevens	17

Profiel Master City Developer

De Master City Developer (MCD) is een topopleiding voor professionals werkzaam in de praktijk van stedelijke gebiedsontwikkeling. De opleiding biedt deze professionals de kennis en vaardigheden om een leidende rol te spelen in het oplossen van complexe stedelijke ontwikkelingsvraagstukken. Alumni voeren de titel 'MCD', spelen een actieve rol in de ontwikkeling het vakgebied en geven vorm aan de toekomst van stedelijk Nederland.

De MCD is een **erkende Master of Science¹ opleiding** en onderscheid zich daarmee van andere zogenaamde 'post-initiële' opleidingen in Nederland. Het een opleiding die is opgezet voor professionals met tenminste vijf jaar relevante werkervaring in de praktijk van gebiedsontwikkeling, en is daarmee als volwaardige MSc-opleiding uniek in Nederland.

Waarom deze opleiding?

In de praktijk van de stedelijke ontwikkeling in Nederland bestaat grote behoefte aan professionals met het vermogen om strategisch te sturen in complexe, gebiedsgerichte projecten. Dat wil zeggen dat deze professionals de kennis en vaardigheden moeten hebben om regie te voeren over projecten waarin vele (beleids)sectoren, belangen, schaalniveaus, en functies in elkaar grijpen, binnen een grotere stedelijke omgeving. Kortom integralisten die, op strategische wijze, inhoud en richting weten te geven aan (een) gebiedsontwikkeling: aan concrete projecten en het vakgebied als geheel.

Sturen in de ontwikkeling van stedelijke gebieden is complex. Daarbij zijn de voorwaarden van sturing nu anders dan voor de financiële crisis en economische recessie van 2008-2009. Om bestaande projecten alsnog doorgang te laten vinden worden ze vaak opgeknipt, gefaseerd, en voorzien van een nieuw programma. Voor nieuwe, duurzame projecten moet echter gewerkt worden aan strategieën die op effectieve wijze weten in te spelen op lokale omstandigheden en de dynamiek van de stedelijke omgeving waarin deze projecten plaatsvinden.

Gebiedsontwikkeling vereist kennis over diverse inhoudelijke aspecten van ruimtelijke ontwikkelingsprocessen (o.a. financieel, juridisch, bestuurlijk, stedenbouwkundig). Daarnaast moeten gebiedsontwikkelaars de vaardigheid hebben om een veelheid aan actoren, met zeer uiteenlopende achtergronden en belangen, in een proces samen te brengen en gezamenlijk tot resultaten te laten komen. Dit is een vak apart gebleken, waarbij jarenlange ervaring moet worden aangevuld met nieuwe wetenschappelijke inzichten en reflectievermogen. De MCD opleiding speelt in op deze behoefte, heeft door de jaren heen veel deskundigheid opgebouwd, en heeft haar toegevoegde waarde voor de praktijk inmiddels ruimschoots bewezen.

¹ De Master of Science titel (kortweg MSc.) komt voort uit de invoering van de Bachelor-Masterstructuur in het Europese onderwijssysteem. De MSc. titel staat daarbij gelijk staat aan de voormalige doctorandus (drs.) titel, een titel die krachtens de wet is voorbehouden aan universitair geschoolden. Naast de Master of Science titel bestaan er ook Master-titels zonder de toevoeging 'of Science'. Deze worden doorgaans door niet-universitaire opleidingsinstellingen aangeboden en zijn vergelijkbaar met voormalige post-HBO opleidingen. Deze Master-titels kennen geen wettelijke bescherming.

Kernkwaliteiten van de opleiding

De opleiding Master City Developer is een topopleiding gericht op **stedelijke gebiedsontwikkeling** vanuit een **integrale benadering**. Het is een opleiding die het beste uit **praktijk en wetenschap** combineert, gericht op **strategische sturing** waarin **inhoud en proces** met elkaar worden verbonden.

Stedelijke gebiedsontwikkeling

De opleiding richt zich op de gebiedsgerichte aanpak van stedelijke² vraagstukken, waarbij een ruimtelijke interventie plaatsvindt met inachtneming van bestaande economische, sociale, ecologische, en technische structuren en doelstellingen van partijen. Het gebied is daarbij een schaalniveau waarop publieke en private instanties afspraken met elkaar maken een gecombineerde aanpak van gebouwen, openbare ruimte en infrastructuur. De opleiding is daarmee interessant voor professionals werkzaam bij o.a. projectontwikkelaars, overheden, adviesbureaus en corporaties.

Integrale benadering

De diversiteit aan professionals die door de opleiding wordt bediend bevestigt het integrale karakter van stedelijke gebiedsontwikkeling. Elk van deze professionals participeert in de dagelijkse praktijk vanuit zijn of haar eigen rol, achtergrond en discipline in gebiedsontwikkelingsprojecten. Om gezamenlijke resultaten mogelijk te maken is het echter van belang om inzicht te krijgen in de belangen, posities, procedures en overwegingen van anderen, en te zoeken naar een gemeenschappelijke taal. Dat leerproces vindt ook tijdens de opleiding plaats. De MCD maakt, naast inhoudelijke discussies op het terrein van economie, planologie, recht, stedenbouw, sociologie, vastgoed- en bestuurskunde, expliciet ruimte voor het interdisciplinaire debat. Zo krijgen MCD'ers gevoel voor de complexiteit van gebiedsontwikkeling in de verschillende fases van het proces, en daarmee voor het belang van een integrale aanpak wanneer zij tot duurzame resultaten willen komen.

Praktijk en wetenschap

De opleiding is gefundeerd op een samenwerking tussen de Technische Universiteit Delft, de Erasmus Universiteit Rotterdam, en het cluster Stadsontwikkeling van de Gemeente Rotterdam. Dit zorgt binnen de opleiding voor een sterke koppeling tussen academische reflectie en praktijkgerichtheid. De opleiding profiteert daarnaast van het wijdvertakte netwerk van de drie *founders*, het docententeam en de alumni, dat zich uitstrekt in zowel de wetenschap als de beroepspraktijk. Binnen de MCD staat de Nederlandse praktijksituatie centraal, maar deze wordt ruimschoots aangevuld met vernieuwende projecten, inzichten en instrumenten uit het buitenland.

² De MCD volgt hierbij het inzicht dat de klassieke scheiding tussen stad en land niet langer past bij het huidige, verstedelijkte Nederlandse landschap. Stedelijke gebiedsontwikkeling vindt dus niet alleen plaats in en om de (grote) steden, maar overal waar sprake is een zekere vorm van stedelijkheid.

Strategische sturing

Strategisch sturen in gebiedsontwikkeling verwijst naar het vermogen om een ruimtelijke interventie samen met anderen succesvol tot uitvoering te brengen. Met sturing wordt aangegeven dat betrokken partijen daarin van elkaar afhankelijk zijn: geen van hen kan de richting en het tempo van het proces eenzijdig beheersen. Strategisch sturen wil zeggen dat er een spel ontstaat waarin partijen elkaars belangen en doelstellingen proberen te beïnvloeden, en er wordt ingespeeld op externe invloeden zoals veranderingen in de economie, wet- en regelgeving, het ruimtelijk beleid, en berichtgeving in de media. Het begrijpen van dit spel en haar onderliggende mechanismes is een centraal leerdoel van de MCD-opleiding.

Inhoud en proces

De inhoudelijke kennis die tijdens de MCD-opleiding wordt onderwezen levert een krachtige bijdrage aan het vermogen van MCD-studenten om integraal te kunnen denken en werken. Inhoudelijke kennis alleen is echter niet voldoende. De MCD stuurt tevens actief op de persoonlijke ontwikkeling van haar studenten. Daarbij is aandacht voor intrinsieke competenties als creativiteit, empathie, analytisch vermogen en strategisch inzicht. Studenten worden daarnaast uitgedaagd een eigen visie te vormen over stedelijke gebiedsontwikkeling en de projecten waar zij binnen en buiten de opleiding aan werken. Op deze manier leren zij hoe inhoud en proces in de praktijk van stedelijke gebiedsontwikkeling met elkaar verweven raakt.

Doelgroep van de opleiding

De MCD opleiding is primair bedoeld voor het hogere kader binnen publieke en private organisaties en voor (door)groeiers of jongere medewerkers met groeipotentie. Deelnemers hebben minimaal 5 jaar relevante beroepservaring achter de rug. Het gaat daarbij om diegenen die zich willen doorontwikkelen tot professionals met een leidende rol in concrete projecten van stedelijke (gebieds)ontwikkeling.

Leren van elkaar en een kijkje in de keuken bij de verschillende partijen is hierbij van belang. Inbreng en uitwisseling van praktijkervaringen maken daarbij expliciet onderdeel uit van de opleiding, hetgeen het nut en rendement van de opleiding voor de doelgroep vergroot.

Het gaat om de volgende categorieën potentiële deelnemers:

- medewerkers van gemeentelijke diensten stadsontwikkeling en stedenbouw, ontwikkelingsbedrijven, grondbedrijven, en gemeentelijke afdelingen gericht op projectmanagement, woningbouw, economische zaken en aanverwante afdelingen in grote en middelgrote steden;
- medewerkers van private instanties die zich richten op stedelijke gebiedsontwikkeling;
- medewerkers van (regionale) (grond)ontwikkelingsmaatschappijen of soortgelijke instellingen (publiek-privaat);
- medewerkers van hogere overheden (regio's, provincies, ministeries) die bemoeienis hebben met stedelijke (gebieds)ontwikkeling, of die zich hier meer op willen gaan richten (bijv. waterschappen);

- medewerkers van woningcorporaties;
- medewerkers van advies- en/of ontwerp bureaus die voor stedelijke (gebieds)ontwikkelingsopgaven worden ingehuurd door een bovengenoemde organisatie;
- de opleiding is ook interessant voor personen met een meer academisch georiënteerde achtergrond en met bovengemiddelde studie- of onderzoekprestaties in de sfeer van stedelijke gebiedsontwikkeling.

Organisatie en bundeling van kennis

De MCD is een opleiding waarin de relevante wetenschappelijke en praktijkkennis van de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR), de Technische Universiteit Delft (TU Delft) en Stadsontwikkeling Rotterdam (SOR) gebundeld wordt. Dit levert een unieke combinatie op, die garant staat voor de gepropageerde integrale benadering.

De opleiding is formeel ondergebracht bij de werkmaatschappij Regionale economie, Haven- en Vervoerseconomie (RHV bv) van de Erasmus School of Economics, Erasmus Universiteit Rotterdam. De opleiding is binnen de Erasmus School of Economics geaccrediteerd middels een accreditatie van het Nederlands-Vlaams Accreditatie Orgaan (NVAO).

Prof.ir. Hans de Jonge (TU Delft), Prof. dr. Leo van den Berg (EUR) en Drs. Adriaan Visser (SOR) nemen zitting in het Academisch Comité en zijn verantwoordelijk voor het beleid en de kwaliteit van de opleiding.

Drs. Geurt van Randeraat MCD is programmadirecteur van de opleiding en verantwoordelijk voor het dagelijks bestuur van de opleiding. Hij wordt bijgestaan door een managementteam wat binnen de opleiding wordt aangeduid als 'programmaleiding', bestaande uit:

- Dr. ir. Tom Daamen (programmamanager TU Delft);
- Dr. Peter Pol (programmamanager SOR);
- Drs. Jeroen van Haaren (opleidingscoördinator EUR);
- Ir. Erwin Heurkens (onderwijscoördinator TU Delft);
- Drs. Jeroen Klijs (opleidingscoördinator EUR).

Het managementteam wordt verder bijgestaan door een programmabureau bestaande uit Eva Smeding (medewerker opleidingen) en Marlies Vossen (secretariaat).

Docenten

De filosofie van de MCD opleiding met betrekking tot haar docenten is simpel: voor elk onderwerp dat in de opleiding aan de orde komt wordt de beste docent gezocht. Vaak zijn dit Nederlandse docenten, maar incidenteel wordt ook een buitenlandse docent uitgenodigd. In een aantal gevallen betreft dit het docententeam van de betrokken universiteiten, maar in een flink aantal gevallen gaat het om docenten van andere universiteiten, kennisinstellingen of uit de praktijk. Inhoudelijke kennis, didactische vaardigheden en bijdrage aan de opleiding staan centraal.

Niet toevallig staan de meeste MCD-docenten met één been in de wetenschap en met het andere been in de praktijk. De beste docenten hebben het vermogen hun academische kennis te illustreren met praktijkervaringen. Ook zijn ze in staat academisch te reflecteren op de praktijkervaringen die tijdens de opleiding door studenten of collega's worden ingebracht.

Docenten worden binnen de MCD grondig en doeltreffend geëvalueerd. Elke bijdrage, elke collegedag, elke module, elk semester, de totale opleiding en de organisatie daaromheen worden uitvoerig geëvalueerd. Daar waar nodig wordt bijgestuurd. Deze kwaliteitsbewaking past bij het academische profiel van de MCD opleiding en maakt haar tot topopleiding.

De MCD opleiding nodigt niet alleen 'the usual suspects' uit voor een bijdrage aan het curriculum, maar neem haar rol als topopleiding serieus en zoekt ook voortdurend naar vernieuwing in het vakgebied. Inhoudelijke kwaliteit van de colleges staat voorop. In totaliteit zijn ongeveer 55 universitaire docenten aan de opleiding verbonden. Daarnaast levert een flink aantal personen uit de praktijk een bijdrage, bijvoorbeeld als gastspreker of als referent op locatie bij concrete projectbezoeken.

Kwaliteitsborging

De opleiding heeft een toegepast wetenschappelijk karakter. Dit betekent enerzijds dat een wetenschappelijk verantwoorde kwaliteit wordt geboden en anderzijds dat de praktische waarde voor de beroepsgroep een essentieel uitgangspunt is.

De wetenschappelijke kwaliteit is gewaarborgd door middel van een onafhankelijke NVAO accreditatie en kwaliteitsbewaking vanuit de EUR, samen met TU Delft en SOR, door een Academisch Comité. MCD is op dit moment de enige postinitiële opleiding gebiedsontwikkeling met een academische (Master of Science) accreditatie in Nederland³.

De waarde voor de beroepsgroep wordt bewaakt door de Raad van Advies, met leden die zo zijn gekozen dat de totale doelgroep wordt afgedekt. Daarnaast hebben hierin ook vertegenwoordigers zitting van organisaties die structureel toeleverancier van studenten zijn.

Aanmelden, selectie en toelating

Omdat het niveau van onderwijs en van de deelnemers hoog is, worden strenge toelatingseisen gesteld.

De belangrijkste eisen zijn:

- een afgeronde HBO-opleiding met aanvullende cursussen of een WO-opleiding;
- minstens 5 jaren relevante werkervaring in gebiedsontwikkeling;
- een gedegen motivatie voor het volgen van de MCD opleiding;
- een aantoonbare passie en gedrevenheid voor het vakgebied.

³ De accreditatie is medio 2009 verleend voor de periode van zes jaar. Medio 2011 is met succes een formele Tussentijdse Opleidings Evaluatie (TOE) doorlopen, onderdeel het kwaliteitsborgingsysteem van de Erasmus Universiteit Rotterdam. De rapportages zijn bij de MCD op te vragen.

Naast persoonlijke competenties speelt de groepssamenstelling binnen de verschillende leergangen een belangrijke rol bij het selectieproces. Aangezien het uitwisselen van ervaringen en het leren van elkaar een belangrijke rol speelt in de opleiding selecteert de MCD opleiding ca. 25 studenten per jaar. Deze relatief kleine groep maakt voldoende persoonlijk contact mogelijk. Gestreefd wordt naar een gelijkmatige verdeling van deze 25 studenten werkzaam bij projectontwikkelaars, overheden, adviesbureaus, woningcorporaties, of overige instanties.⁴

Aanmelden geschiedt via het invullen en opsturen van het inschrijfformulier. U kunt zich gedurende het hele jaar inschrijven. Wanneer u met de eerstvolgende leergang (september) wilt starten raden wij u sterk aan uw aanmelding voor 1 mei op te sturen. U kunt zich inschrijven via www.mastercitydeveloper.nl (onder het kopje aanmelden). Inschrijving vindt in principe plaats op volgorde van aanmelding, hierbij wordt echter wel gestreefd naar een goede mix van de verschillende doelgroepen. Bij overtekening wordt men op een wachtlijst geplaatst. Er worden ca. 25 deelnemers toegelaten. Een minimale deelname van 18 studenten is vereist. Bij onvoldoende deelnemers na de selectieprocedure vindt de cursus geen doorgang.

Na aanmelding vindt een selectie- en intakegesprek plaats. Dit gesprek dient ertoe te toetsen of de potentiële student voldoet aan de toelatingseisen. Daarnaast stelt die de programmaleiding in staat zich een beeld te vormen van de ervaring en competenties van de deelnemers. Deze informatie wordt gebruikt om de groepssamenstelling af te stemmen. De intake gesprekken worden gevoerd door de programmaleiding. Zij koppelen de resultaten van het intakegesprek terug aan het Academisch Comité, wat formeel besluit tot wel of geen toelating. In het gesprek wordt aandacht besteed aan de opleidingsbehoefte van de potentiële deelnemer, maar ook aan datgene wat deze deelnemer de MCD opleiding te bieden heeft in termen van kennis en ervaring. Naast bovengenoemde eisen wordt specifiek aandacht besteed aan onderzoeks- en schrijfvaardigheid in het gesprek, dit omdat een eindscriptie een verplicht onderdeel van de opleiding uitmaakt.

Indien niet wordt voldaan aan de opleidingseisen, kan in beginsel niet aan de opleiding worden deelgenomen. Wel kan het Academisch Comité een aanbeveling doen in de richting van bijscholing waarna toelating wel mogelijk is. Deze bijscholing kan eventueel aangeboden worden door de MCD opleiding; informeer hiernaar bij het programmabureau. Wanneer niet wordt voldaan aan de eis met betrekking tot de werkervaring, kan het Academisch Comité besluiten tot het maken van een uitzondering indien sprake is van een duidelijk aantoonbaar compenserend type ervaring of prestatie in het verleden.

⁴ Denk bij deze overige instanties bijvoorbeeld aan semi-overheden, beroepsorganisaties, kennisinstellingen en architecten bureaus.

Te behalen titel

Aan degenen die de opleiding met succes hebben voltooid, wordt de titel Master City Developer verleend. Zij zijn gerechtigd de afkorting 'MSc. mcd' achter hun naam te voegen. Door alumni wordt dit vaak afgekort tot de titel MSc. of MCD. De titel is officieel erkend middels de eerder vermelde academische accreditatie. Deze titel vertegenwoordigt kwaliteit in het vakgebied van stedelijke (gebieds)ontwikkeling en is wettelijk beschermd. De exclusiviteit van de titel en de opleiding wordt tevens benadrukt door wettelijke bescherming door het Nederlands octrooibureau (Master City Developer / MCD®).

Praktische opzet van de opleiding

Omdat de deelnemers doorgaans in de praktijk werkzaam zijn, is een opzet gekozen waarbij de opleiding inpasbaar is in het normale wekelijkse ritme, zonder langdurige onderbrekingen. Dit kan zowel voor de werkgever als voor de cursist een belangrijke overweging zijn. Daarom vinden de colleges gedurende de collegeperiodes plaats op één middag per week, plus de vroege avond.⁵

Het onderwijs is verdeeld in vier semesters (halve jaren) en neemt daarmee twee jaar in beslag. In de eerste drie semesters ligt de nadruk meer op colleges en gezamenlijke opdrachten. Halverwege vindt een buitenlandse excursie plaats. De opleiding wordt afgesloten met een scriptieperiode van een half jaar. De collegedagen vinden doorgaans plaats van 13.00 tot 19.00 uur (met korte pauzes) in Rotterdam op de Woudestein campus van de Erasmus Universiteit (bij de Van Brienoordbrug). Alternierend per leergang zijn de colleges op dinsdag of woensdag (dezelfde dag gedurende de hele leergang). In een aantal gevallen wordt het college vervangen door een excursie met college op locatie. Deze excursies worden ruim te voren aangekondigd en kunnen door heel Nederland worden georganiseerd. In een aantal gevallen wijken de collegetijden af.

Bijzondere collegedagen en evenementen

De opleiding start met een introductiecollege, deel van het programma is tevens het afstuderen van de voorgaande leergang (twee jaar terug). In de tweede week worden zogenoemde professional briefings georganiseerd. In twee dagen maken de studenten uitvoerig met elkaar kennis en wordt de toon gezet voor twee jaar MCD. In geval college normaal plaatsvindt op woensdag, wordt de donderdag bij dit evenement getrokken. In geval college normaal plaatsvindt op dinsdag, wordt de maandag bij het evenement getrokken. In de derde week van mei wordt doorgaans de internationale excursie georganiseerd. Deze duurt van woensdagmiddag tot en met zaterdag en vormt een verplicht onderdeel van de opleiding, de reis- en verblijfskosten van de studiereis zijn in het tarief van de opleiding inbegrepen.

⁵ Voor leergangen met een even nummer (MCD 10) geldt dat het college plaatsvindt op de woensdagmiddag en -avond, terwijl leergangen met een oneven nummer (MCD 9/11) plaatsvinden op de dinsdagmiddag en -avond.

Duur en tijdsbeslag

De nominale duur van de opleiding is 2 jaar. De opleiding is erop geënt om binnen deze termijn te worden afgerond. Uitloop komt voor, maar is zeldzaam en vindt slecht plaats in gevallen waarin persoonlijke omstandigheden hierom vragen. De opleiding omvat ongeveer 270 college-uren (inclusief colleges, cases, game, externe bezoeken, trainingen, bijeenkomsten over werkopdrachten, etc.), verdeeld over 45 weken. In collegeperiodes wordt uitgegaan van gemiddeld 6 college-uren per week. Bijkomende zelfstudie en scriptie meetellend, wordt het totaal aantal uren dat deelnemers met de opleiding bezig zijn, geschat op ongeveer 1700 uur. Dit zal een forse inspanning vergen van betrokkenen. Het gaat dan ook om een kwaliteitsopleiding waarin de eisen van accreditatie mede bepalend zijn. In de praktijk komt dit neer op een belasting van circa 16 uur in de week, inclusief de collegedag. Potentiële studenten wordt sterk aangeraden de collegedag vrij te plannen, aangezien in de ochtenduren vaak aan groepsopdrachten wordt gewerkt.

(School)Vakanties

De opleiding start in september van ieder jaar. Het eerste semester loopt van begin september tot de kerstperiode met onderbreking van een week in de herfstvakantie. Het tweede semester loopt van eind januari tot aan begin juni met onderbreking van een week in april of mei. Het derde semester loopt wederom van september tot december. Daarna volgt de scriptieperiode tot medio augustus. In de regel worden de schoolvakanties dus zo veel mogelijk gerespecteerd. De programmaleiding houdt hierbij de door het ministerie van OC&W aanbevolen basisschoolvakanties aan. In de regel worden hierbij de weken gekozen waarin twee of meer regio's overlappen. Het rooster inclusief vakanties wordt zodra dit beschikbaar is aan de studenten gecommuniceerd. Doorgaans is dit ca. een maand voor aanvang van het semester.

Tentamens

Ieder semester wordt afgesloten met 2 individuele toetsen en 1 groepsproduct (voor iedere module een toetsingsinstrument). Deze toetsen vinden plaats in januari (na semester 1 en 3) en in juni (na semester 2). De verdediging van de scriptie vindt een week voor de slotceremonie plaats of, in het geval van uitstel, op een later tijdstip tot uiterlijk december.

Het resultaat van alle 6 toetsen, 3 groepsproducten (zie verderop bij referentieprojecten) en de kwaliteit van de scriptie (inclusief de verdediging daarvan) zijn bepalend of iemand de mastertitel verkrijgt.

Voertaal

Tijdens het overgrote deel van de colleges is Nederlands de voertaal. Daarmee wordt de kans vergroot dat alle nuances en specifieke aspecten van de Nederlandse situatie goed doorkomen. Een aantal readeronderdelen zal Engelstalig zijn, evenals enkele colleges. Hetzelfde geldt voor onderdelen van de opleiding, voor zover er docenten uit het buitenland optreden.

Didactische opzet

Ook in de onderwijskundige opzet onderscheidt de opleiding zich in diverse opzichten van andere opleidingen die zich richten op (stedelijke) gebiedsontwikkeling:

- Duidelijk omschreven leerdoelen per programmaonderdeel;
- Mix van topdocenten uit wetenschap en praktijk;
- Modulaire opzet met aandacht voor dwarsverbanden om integrale inzichten te vergroten;
- Behandeling van cases, meermalen gekoppeld aan een bezoek ter plaatse;
- Uitnodiging van docenten die bekend zijn met de buitenlandse praktijk en een internationale excursie;
- Uitnodiging van autoriteiten op het terrein van stedelijke gebiedsontwikkeling in Nederland, met wie de deelnemers kunnen discussiëren;
- Trainen van vaardigheden, waaronder analyseren, presenteren, debatteren en onderhandelen. Daarbij is aandacht voor intrinsieke competenties (met feedback van experts);
- Structurele vertaling van het geleerde in elk programmaonderdeel naar referentieprojecten uit de praktijk. Deze referentieprojecten doen de hele opleiding door als zodanig dienst. Dit leidt op het eind tot een cumulatief beeld;
- Veel aandacht voor (begeleiding bij) de scriptie, met inleidende colleges, voortgangsgesprekken en de toewijzing van een persoonlijke scriptiebegeleider;
- Een beperkte groepsgrootte (ca. 25 personen) waardoor voldoende persoonlijke aandacht mogelijk is;
- Mix van deelnemers uit de (semi-)publieke en de private sector. De onderlinge wisselwerking brengt extra kwaliteit met zich mee voor de deelnemers.

De kosten

De kosten van de opleiding bedragen € 13.000,- per jaar, dat wil zeggen € 26.000,- voor de totale opleiding.⁶ Met dit bedrag is in vergelijking met andere post-initiële masteropleidingen een zeer gunstige prijs-kwaliteitverhouding bereikt. Het collegegeld is inclusief syllabi en een internationale excursie, maar exclusief kosten voor facultatieve studieboeken en overige excursies en reis- en verblijfkosten. Over het collegegeld wordt geen BTW berekend.⁷

⁶ Tarief voor leergang 10 (2012-2014). Het collegegeld per jaar wordt jaarlijks verhoogd met € 250,- euro.

⁷ Geaccrediteerd onderwijs is vrijgesteld van BTW heffing. Dit betreft een wettelijke regeling en deze kan aan verandering onderhevig zijn. Indien de wetgever besluit dat deze vrijstelling vervalt zal de MCD opleiding wel BTW in rekening moeten brengen. De betaling vindt plaats in twee termijnen, de eerste termijn voor aanvang van de opleiding en de tweede termijn na het eerste semester.

Volledige opleiding volgen verplicht

Het is niet mogelijk om slechts enkele modules te volgen, omdat het om een integrale opleiding gaat. Wanneer onderdelen worden gemist leidt dit tot een weinig samenhangend beeld bij de cursist. Bovendien dreigen hierdoor te veel vertragingen in het verloop van de opleiding, doordat deelnemers een onderling uiteenlopend kennisniveau hebben. Bij goede reden is incidentele afwezigheid mogelijk. Formeel dient 80% van de colleges te zijn gevolgd om in aanmerking te komen voor het diploma.

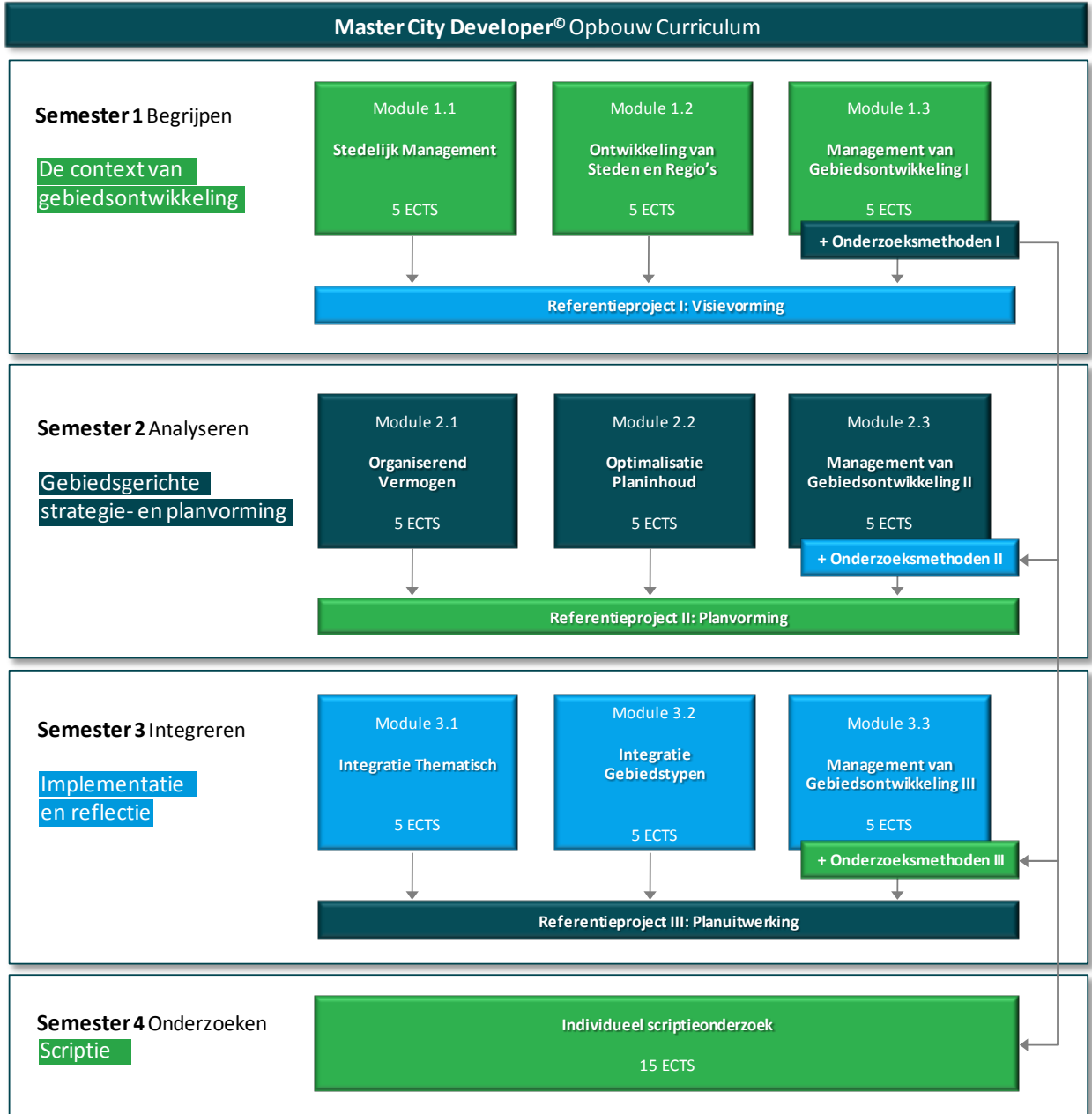
Programma-opbouw

Het MCD-programma omvat totaal tien modules, waarvan **negen collegemodules en één scriptiemodule**. De negen collegemodules zijn onderverdeeld over de eerste drie **semesters**, met elk semester drie modules. De collegedagen zijn binnen ieder semester gelijkmatig verdeeld over drie modules. De collegedagen worden in logische volgorde en in samenhang geprogrammeerd. Dit houdt verband met didactische uitgangspunten, waarbij het belangrijk is dat onderdelen van het programma in een **cyclische opzet** zodanig in elkaar grijpen dat het leereffect maximaal is.

Binnen elk van de eerste drie semesters zijn twee modules gericht op een **inhoudelijk thema**, terwijl één module zich altijd richt op het thema **management van gebiedsontwikkeling**. De relatie tussen de managementmodule en de thema's van de andere twee modules wordt in ieder semester uiteen gezet. De complementariteit en dynamiek tussen de verschillende modules is expliciet deel van het leereffect en bieden een opstap naar de stof van het daaropvolgende semester; uiteindelijk resulterend in de eindscriptie.

Tijdens elk semester wordt de opgedane kennis ingebracht in de groepsopdrachten, de zogenoemde **referentieprojecten**, die als een rode draad door de opleiding lopen. Dit zijn concrete projecten uit de praktijk die doorgaans al enige jaren lopen en die als concrete case dienen, waarop het geleerde wordt toegepast. De groep studenten wordt in drie of vier groepen gesplitst, waarbij elke groep zich richt op één referentieproject. In iedere leergang worden andere projecten gekozen. Een aantal voorbeelden zijn Rotterdam Central District, Schieveste (Schiedam), Wateringse Veld (regio Den Haag), Stadswerven (Dordrecht), Kanaalzone Helmond en Scheveningen-Haven. Het werken aan deze groepsopdrachten biedt bij uitstek een mogelijkheid om de uiteenlopende kennis, ervaring en achtergrond (publiek en privaat) van studenten te benutten. De programmaleiding stelt op zorgvuldige wijze de groepen samen en heeft daarbij oog voor de ervaring, achtergrond en specialismen van de verschillende studenten.

Op de volgende bladzijde vindt u eerst een schematisch overzicht van de modules, waarna een korte toelichting per semester en module volgt.

Semester 1 De context van gebiedsontwikkeling

Actuele maatschappelijke trends en ontwikkelingen en hun implicaties voor steden worden in dit eerste semester vanuit verschillende invalshoeken benaderd. Hierdoor ontstaat een breed begrip van de ontwikkeling van hedendaagse steden en in hoeverre deze ontwikkeling kan worden gestuurd. De stad vormt immers de context van ieder gebiedsontwikkelingsproject, en het begrijpen van deze context vormt het vertrekpunt voor de visie waarbinnen een project betekenis krijgt.

Module 1.1 Stedelijk Management

Steden zijn centra van maatschappelijke dynamiek. Lokale behoeften wedijveren hier met de belangen van het (internationale) bedrijfsleven. Technologische vooruitgang en welvaarts-groei zorgen voor continue veranderingen in de manier waarop stedelijke ruimte gebruikt wordt en de eisen die er aan worden gesteld. Overheden moeten sturing geven aan een stedelijk ontwikkelingsproces dat aansluit op deze dynamiek. Het is een proces waarop zij steeds minder grip lijken te hebben; steeds vaker zijn stedelijke overheden afhankelijk van anderen om maatschappelijke doelen te kunnen verwezenlijken. De kenmerken en aspecten van dit sturingsproces worden behandeld in de module “stedelijk management”. Stedelijk beleid wordt in deze module gezien als het resultaat van een doorgaand interactief proces waarin diverse belanghebbenden participeren. Zowel in de vorming als de implementatie van beleid zorgt dat voor een enorme complexiteit; complexiteit die niet als een probleem, maar door de gebiedsontwikkelaar als een gegeven moet worden ervaren.

Module 1.2 Ontwikkeling van steden en regio's

De (door)ontwikkeling van stad en regio vergt een continue zoektocht naar mogelijkheden om economische activiteiten te introduceren en te stimuleren. Nieuwe of groeiende economische activiteiten creëren werkgelegenheid en bieden tevens mogelijkheden om bepaalde wijken of gebieden een nieuwe impuls te geven. Economische ontwikkeling alleen is echter niet genoeg: duurzame stedelijke ontwikkeling vraagt om aandacht voor economische, sociale, ecologische, en andere kwaliteiten van de leefomgeving. In de module “Ontwikkeling van Steden en Regio's” is aandacht voor (de samenhang tussen) al deze stedelijke dimensies. De gebiedsontwikkelaar moet een goed gevoel hebben voor de verschillende krachten die stedelijke ontwikkeling drijft.

Module 1.3 Management van gebiedsontwikkeling I

De inzichten die binnen modules 1.1 en 1.2 van het eerste semester worden verkregen bepalen de context waarbinnen gebiedsontwikkeling in de stad moet plaatsvinden. In module 1.3 wordt een eerste vertaalslag gemaakt naar “management van gebiedsontwikkeling”: werkwijzen en instrumenten die een samenhangende ruimtelijke interventie in de stad ondersteunen of bespoedigen. In deze module zijn ook de professional briefings en de groepsopdracht m.b.t. de referentieprojecten geplaatst, waarbij het accent ligt op visievorming. In de overeenkomstige modules in volgende semesters wordt daar een vervolg aan gegeven, hier en daar aangevuld met de oefening van vaardigheden.

Semester 2 Gebiedsgerichte strategie- en planvorming

In het tweede semester wordt duidelijk welke voorwaarden de hedendaagse stedelijke context aan gebiedsontwikkeling stelt. Inzichten uit semester 1 worden vertaald in sturingsperspectieven waarin inhoud en proces in elkaars verlengde liggen. Concepten als organiserend vermogen en procesmanagement worden afgewisseld met kennis over de financiële, wettelijke, en bestuurlijke kaders die (de implementatie van) ieder strategisch plan beïnvloeden. Tijdens het planvormingsproces moeten markt, ruimtelijke kwaliteit en middelen constant op elkaar worden afgestemd. Een vierdaagse internationale studiereis zorgt voor de nodige inspiratie en reflectie.

Module 2.1 Organiserend vermogen

Het succes van stedelijke regio's wordt in toenemende mate bepaald door het vermogen om in te spelen op maatschappelijke veranderingen. Dat geldt evenzeer voor gebiedsontwikkelingen binnen die stedelijke regio's. Organiserend vermogen kan worden gezien als een conceptueel instrumentarium waarmee ingespeeld kan worden op deze maatschappelijke veranderingen. Organiserend Vermogen bestaat uit verschillende onderdelen: het bereiken van maatschappelijk en politiek draagvlak; het opzetten van een communicatiestrategie; het optimaliseren van fysieke, economische en sociale aspecten; een integrale afstemming van verschillende fasen en de uitwerking in vormen van publiek-private samenwerkingsvormen. Ook wordt aandacht besteed aan de strategische visie die aan het bereiken van organiserend vermogen ten grondslag moet liggen.

Module 2.2 Optimalisatie planinhoud

Naast organiserend vermogen staat in het semester een optimalisatieproces centraal waarin markt(-kwaliteit), ruimtelijke kwaliteit en beschikbare middelen op elkaar moeten worden afgestemd. Nadat eerst de samenhang en optimalisatiemethodiek van deze drie invalshoeken aandacht heeft gekregen, wordt vervolgens ingezoomd op de specifieke kenmerken van de verschillende invalshoeken. Bij de invalshoek markt wordt gebiedsontwikkeling gezien als marktgerichte productontwikkeling. Bij ruimtelijke kwaliteit wordt onder meer ingegaan op de aspecten en (ontwerp)werkwijzen die een gebied duurzame kwaliteit geven. Bij de invalshoek middelen staan vooral geld en grond centraal, welke in Nederland vaak de strategische basis van een gebiedsontwikkeling vormen. In dat kader wordt onder meer aandacht gegeven aan strategische financieringsvormen, de koppeling tussen grond- en vastgoedexploitaties en actuele wet- en regelgeving. Ook is er aandacht voor alternatieve manieren om binnen gebiedsontwikkeling strategisch te sturen.

Module 2.3 Management van gebiedsontwikkeling II

In deze module worden opnieuw de inzichten uit de andere twee modules vertaald naar management van gebiedsontwikkeling. Net als in het eerste semester worden deze inzichten zichtbaar gemaakt door de toepassing in de referentieprojecten. Ondersteund door colleges moeten studenten doordringen tot de kern van de referentieopgave, waarvoor vervolgens een strategisch plan moet worden ontwikkeld. Vaak moet hiervoor een nadere analyse van de opgave worden gemaakt, waarvoor verschillende vormen van onderzoek nodig zijn. Voorlopige resultaten worden gedeeld en bediscussieerd met elkaar, met de programmaleiding en met experts uit wetenschap en praktijk.

Semester 3 Toepassing en reflectie

In het derde semester draait het om integratie. Door in te zoomen op verschillende gebiedstypen en actuele thema's wordt de veelzijdigheid van stedelijke gebiedsontwikkeling verder verkend. Rode draad daarbij is toepassing en reflectie. Een integrale gebiedsaanpak is immers een veelgehoorde wens, maar wat betekent dat nu in de praktijk? In het derde semester gaan we in op de spanning tussen theorie en praktijk, kennis en actie, plan en realisatie. Er wordt gereflecteerd op succesvolle en minder succesvolle projecten in binnen- en buitenland. Aan de hand van verschillende projecten wordt onderzocht hoe kennis uit de opleiding kan worden omgezet in concrete oplossingen voor de praktijk. Daarbij wordt tevens gereflecteerd op vernieuwingen op het terrein van (samenwerkings)modellen, financiering en procedures.

Module 3.1 Integratie Thematisch

In de implementatiefase van een gebiedsontwikkeling komen alle afzonderlijke aspecten uit de planvorming samen in een concreet project. In deze module komen verschillende thema's aan bod die vragen om een specifieke integratie van kennis en vaardigheden. Sommige thema's worden gedurende het tweede semester, mede in overleg met de deelnemers, bepaald. Maar daarnaast zijn er ook een aantal vaste thema's die voor de toekomst van gebiedsontwikkeling van belang zijn, zoals duurzaamheid, krimp en mobiliteit.

Module 3.2 Integratie Gebiedstypen

In deze module worden elementen uit de voorafgaande semesters integraal bediscussieerd door aandacht te geven aan verschillende typen gebiedsontwikkelingsprojecten. In de afgelopen jaren waren dit: Almere Kustzone, Stadshavens Rotterdam, Binckhorst Den Haag, Paleiskwartier Den Bosch, verschillende herstructureringsopgaven, rood-voor-groen-projecten en bedrijventerreinen rond Schiphol. Door deze verschillende gebiedstypen te bezoeken worden diverse aspecten die eerder in de opleiding aan de orde zijn geweest met praktijkexperts uitgediept en aangevuld.

Module 3.3 Management van gebiedsontwikkeling III

In deze module worden sturingsmogelijkheden op gebiedsniveau vertaald naar specifieke sturings-, procedure-, en contractvraagstukken, zoals samenwerkingsvormen, communicatiestrategieën en faseringsplannen. Net als in eerdere semesters wordt er ook aandacht besteed aan internationale voorbeelden. Deelnemers delen in deze module hun eigen praktijkervaringen en -problemen, waarna gezamenlijk gezocht wordt naar de kern van de problematiek (reflectie) en naar mogelijke oplossingen. De module bevat tevens een eerste presentatie en bespreking van de scriptievoorstellen.

Semester 4 Scriptie

De opleiding wordt afgesloten met het schrijven van een scriptie op (academisch) masterniveau, wat bijna altijd een combinatie is van literatuur- en praktijkonderzoek. Dit individuele werk is een uitgelezen kans voor de deelnemer om een aspect van gebiedsontwikkeling uit de eigen praktijk in een breder kader te plaatsen. De scriptie zal uiteindelijk gepresenteerd en verdedigd moeten worden tegenover de Examencommissie. Inmiddels hebben meerdere scripties een bredere bekendheid gekregen via de vakbladen en een jaarlijkse MCD-publicatie gebaseerd op de scripties van studenten.

Referentieprojecten

Drie zogenoemde referentieprojecten lopen als een rode draad door de opleiding. Dit zijn projecten uit de praktijk die al enige jaren lopen (in de fase van initiatief en/of planvorming) en die door betrokkenen als case worden ingebracht. Op basis van een drietal werkopdrachten (in elk semester één) wordt de stof die gedurende de opleiding aan de orde komt op deze cases toegepast. De deelnemers worden in drie of vier groepen gesplitst (afhankelijk van de groepsgrootte), waarbij elke groep (ca. 7 a 8 personen) zich richt op één referentieproject. In ieder van de eerste drie semesters levert dit een groepsproduct op (presentatie en rapport) dat een beoordeling krijgt.

Contactgegevens

Marlies Vossen (MCD secretariaat)

telefoon: 010 408 2567

e-mail: mastercitydeveloper@ese.eur.nl

Drs. Jeroen van Haaren (MCD opleidingscoördinator)

telefoon: 010 408 2429

e-mail: mastercitydeveloper@ese.eur.nl

Website

www.mastercitydeveloper.nl

Postadres

Erasmus Universiteit Rotterdam

RHV B.V. / Kamer H 12-01

Postbus 1738

3000 DR Rotterdam.